

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра дошкільної освіти
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

другого (магістерського) рівня вищої освіти
(освітній рівень)

на тему: **Педагогічні умови розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку**

Виконала: здобувачка другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Освітньо-професійної програми
«Дошкільна освіта»
Спеціальності
012 «Дошкільна освіта»

Чугунова Тетяна
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник: канд. психол. н.,
доцент кафедри дошкільної освіти
Донченко Ольга
(прізвище та ініціали)

Рецензент: канд. психол. н., доцент кафедри
прикладної психології та логопедії

Сущинська Тетяна
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Креативність як психолого-педагогічна проблема

1.2. Особливості розвитку креативних здібностей старших дошкільників

1.3. Ігрова діяльність як провідний метод розвитку креативності дошкільників

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Виявлення рівня сформованості креативності у старших дошкільників

2.2. Педагогічні умови розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку

2.3. Рекомендації щодо організації умов розвитку креативності дошкільників

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство висуває нові вимоги до системи освіти підростаючого покоління і в тому числі – дошкільної освіти. Однією з першорядних завдань є «створення сприятливих умов розвитку дітей відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей і схильностей, розвитку здібностей та творчого потенціалу кожної дитини як суб'єкта відносин із самим собою, іншими дітьми, дорослими та світом».

Практика показала, що з допомогою традиційних форм роботи не можна повною мірою вирішити це завдання. Розум дітей не обмежений «глибоким способом життя» та традиційними уявленнями про те, як усе має бути. Це дозволяє їм винаходити, бути безпосередніми та непередбачуваними, помічати те, на що ми дорослі давно не звертаємо уваги. Необхідне впровадження нових форм, методів та технологій.

Проблема розвитку творчих і креативних здібностей в дітей віком дуже значуща і актуальна нині. Різко зріс інтерес до творчого мислення, що дозволяє ставити нові проблеми, робити відкриття, наближатися до чогось нового – креативного. Розробка проблеми креативності дітей актуальна, оскільки система освіти повинна готувати людей здатних до генерування абсолютно нових ідей, повинна виховати в людині тенденцію розвитку принципово нових не схожих один на одного рішень, відповідей на питання, що цікавлять.

У сучасних соціальних умовах, що спостерігаються в країні та в світі, до особистості людини висувається все більше вимог щодо формування таких її якостей як: відкритість новому досвіду, вирішення складних питань та завдань нешаблонним способом, можливість з інтересом та творчим підходом ставитися до навколишньої дійсності.

Концепція креативної освіти стала предметом дослідження таких учених, як О. Антонова, С. Сисоєва, А. Сологуб, А. Хуторський. Ефективному розвитку

особистості сприяє навчальна діяльність (В. Рогозина, В. Богоявленська, К. Платонов, В. Глухова, А. Петровський та ін.). Навчальні завдання як дидактичний засіб засвоєння знань займають чільне місце в колі наукових інтересів Н. Бібік, М. Вашуленка, В. Давидова, О. Савченко, О. Умана. Сучасним педагогічним технологіям присвячено наукові праці О. Пометун, Г. Селевка, В. Чайки та ін.

Метою роботи – є дослідження педагогічних умов розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку.

Об'єкт дослідження: процес креативного розвитку дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження: педагогічні умови застосування творчих ігор як засобу стимулювання креативного розвитку дітей дошкільного віку.

Відповідно до мети дослідження потрібно вирішити низку завдань:

- розглянути креативність як психолого-педагогічна проблема;
- описати особливості розвитку креативних здібностей старших дошкільників;
- обґрунтувати ігрову діяльність як провідний метод розвитку креативності дошкільників;
- дослідити рівень сформованості креативності у старших дошкільників;
- навести педагогічні умови розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку;
- сформулювати рекомендації щодо організації умов розвитку креативності дошкільників.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз педагогічної, психологічної, науково-методичної, енциклопедичної літератури з проблеми дослідження;

емпіричні методи дослідження: спостереження, бесіда, аналіз продуктів ігрової діяльності дітей, аналіз і обробка результатів дослідно-пошукової роботи.

Експериментальна база.

Логіка дослідження зумовила структуру магістерської роботи: вступ, 2 розділи, висновки, література та додатки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В. В. Креативність [Текст] / В. В. Андрієвська; Гол. ред. В.Г.Кремень; Акад. пед. наук України. Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 432.
2. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 14–41.
3. Безносок О. Структура і розвиток здібностей. Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. 2011. XL. Ч. 3. С. 126-134.
4. Березова Л.В. Аналіз психологічних підходів до проблеми творчого мислення. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2015. №2. С.3–7.
5. Бех, І.Д. Концептуальна модель Я-центрованості у вихованні та духовному розвитку особистості. Педагогіка і психологія, 3(88), 20155–16.
6. Біла І.М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 200 с.
7. Гарнець О. М. Гнучкість мислення та його розвиток у школярів. Москва, 1979. С. 28-32.
8. Дардан Т.С. Комплексні, інтегровані уроки як засіб розвитку креативності школярів. Обдарована дитина. 2013. №5. С. 17-21.
9. Дичківська, І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав. 2015. 304 с

10. Енциклопедія освіти / за ред. В. Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с
11. Зарицька В.Г. Концептуальні положення технології розвитку творчої особистості. URL: https://docs.google.com/document/edit?id=13fddZDj3dONC9d1ctbKmb_VaEQFvMZmal7SXmn9-olk&hl=en
12. Козяр М.М. Науково-педагогічний словник [текст]. Львів: Вид. «СПОЛОМ», 2011. С. 75.
13. Комар О. Дещо про інтеграцію та інтегровані уроки. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2021. №57. С. 67- 73.
14. Крамаренко С. Креативна інноваційна особистість – мета нової гуманістичної освіти/ Нива знань № 3, 2010. С. 35 – 37.
15. Липова Л., Ренський С. Інтеграція індивідуальної роботи з іншими формами навчальної діяльності. Рідна школа. 2012. №1. С.8- 10.
16. Ліннік О.О. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: навч. посібн.. Київ: Видавничий Дім «Слова», 2018. 248 с.
17. Майтак Т. Вплив сучасної системи освіти на розвиток креативності. Психолог. №19. 2016. С. 34-36.
18. Макаренко Н.М. Освітнє середовище як передумова розвитку креативної особистості. Теорія і практика проектування авторських педагогічних систем : зб. матеріалів всеукраїнської науково- практичної конференції 26-27 квітня 2012 року. 2012. С. 110-119.
19. Моляко В.О. Психологічна теорія творчості. Обдарована дитина. 2004. № 6. С. 2–9.

20. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. МОН 27.10 2016 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainskashkolacompressed.pdf>
21. Обдарована дитина у просторі виховних інновацій: матеріали науковопрактичного онлайн-вебінару. (16 грудня 2020 р.). Івано-Франківськ: ПНУ, 2021. 78 с.
22. Овчаров С.М. Навчаємося творити: розвиток креативних здібностей школярів. Полтава: АСМІ, 2011. 108 с.
23. Олійник В.Ф. Дитина відкриває світ. Керівництво процесом створення соціокультурного простору в дошкільних навчальних закладах для розвитку загальної креативності учасників педагогічного процесу : зб. наук. і наук.-метод. праць. 2015. № 3. С. 73-78.
24. Павленко В.В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал] / академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. – 154 с. С.120–131.
25. Павленко В.В. Особливості розвитку креативного мислення школярів. Креативна педагогіка. Вінниця, 2015. Вип. 10. С. 103–109.
26. Пазиненко С.М. Розвиток творчих здібностей. Харків: Основа, 2007. 104с.
27. Перкинс Д.Н. Творча обдарованість як психологічне поняття. Суспільні науки за рубежом. Сер. Наукоеведение. 1988. № 4. С. 88-92.
28. Плохій З. Креативність – базова якість особистості. Вихователь-методист дошкільного закладу №8, 2008. С. 23.
29. Позняк Т.М. Розвиток креативних здібностей особистості. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. 2013. С. 7.

30. Понасенкова С.В. Обдаровані діти: формування та розвиток здібностей (психологічний аспект). Проблеми виховання. 2003. №2. С.21-35.
31. Пономарьова-Семенова Р. О. Психологічні аспекти розвитку креативності обдарованої особистості. Обдарована дитина. 2007. № 7. С. 12.
32. Психологічна енциклопедія. автор-упоряд. О. Степанов. Київ: «Академвидав», 2006. 424 с.
33. Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості: монографія / авт. кол., наук. керівник В.О. Моляко. Київ : Педагогічна думка, 2008. 208 с.
34. Рубан Н. Теорія розв'язання винахідницьких завдань – наука навчання творчості / Бібліотечка вихователя дитячого садка № 3, 2007. С. 17 – 19.
35. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посіб. [для вчителів і методистів поч. навч.]. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ: А.М. Богданова, 2009. 226 с.
36. Синякова В.Б. Механізми творчого мислення. URL: http://kyivobl.man.gov.ua/zakhody/Poradi_psihologa/MEhANIZMI_TVORCHOGO_MISLENNJA/
37. Сисоєва С.О. Теоретико-методологічне обґрунтування педагогічної творчості. Відкритий урок. 2005. № 21, 22. С. 13–19.
38. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / укл. О.Є. Антонова. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. Житомир: ФОП Левковець Н.М., 2014. 100 с.
39. Соловйова О.П. Творчість як стиль життя: креативний підхід до вирішення проблем. Практична психологія та соціальна робота. 2013. №8. С. 21-23.

40. Стернберг Р., Григоренко Е. Питання психології. 1998. Т. 19. № 2. С. 152.
41. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. Київ : Рад. шк., 1976– 1977. Т. 2. 670 с.
42. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Київ: Радянська школа, 1977. 341 с.
43. Танабаш Л. Креативність або творчі здібності. Математика в школах України. 2004. № 11. С. 8-10.
44. Творче мислення: поняття, стадії та програма розвитку. URL: http://allref.com.ua/uk/skachaty/Tvorche_mislennya:_ponyattya_stadiyi_ta_programa_rozvitku
45. Теоретичні засади дослідження конструкторської творчості / За заг. ред . І.В.Воронюк. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. 100 с.
46. Ткаченко Л.І. Креативність і творчість: сучасний контент. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9-10. С. 32-35.
47. Чувасова Н. Креативність особистості : зміст і структура. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць. 2013. Вип. 38. С. 277-282.
48. Чудновський В.Є. Обдарованість: дар чи випробування. М: Знання, 1990. 122 с.
49. Шахіна І. Ю. Креативність у навчальному процесі педагогічних університетів. Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія // Зб. наук. праць. - Вип. 23 / редкол.: М. І. Сметанський (голова) та ін. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2008. С. 285-289.

50. Bieniok H., Miejsce kreatywności w procesie projektowania procesu strategii organizacji. Impresje na tle dorobku Profesora Adama Stabryły, Mfiles.pl, Kraków 2014.
51. Chylińska M., Twórca i jego mózg. O kilku problemach związanych z lokalizacyjnymi teoriami twórczości, [w:] M. Kuśpit, A. Tychmanowicz, J. Zdybel, (red.), Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2016.
52. Creativity. [Електронний ресурс]. URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Creativity>
53. Karwowski M., Konstelacje zdolności. Typy inteligencji a kreatywność, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2010.
54. Klineciewicz K., Koncepcja klasy kreatywnej Richarda Floridy i klasa kreatywna w Polsce, [w:] K. Klineciewicz, Klasa kreatywna w Polsce, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012.
55. Kuśpit M., Tychmanowicz A., Zdybel J., Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2016.
56. Lilienfeld S.O., Lynn S.J. Ruscio J., Beverstein B.L., 50 wielkich mitów psychologii popularnej, Wydawnictwo Cis, Warszawa – Stare Groszki 2011.
57. Matczak A., Knopp K.A., Znaczenie inteligencji emocjonalnej w funkcjonowaniu człowieka, 2013, Wydawnictwo Stowarzyszenia Filomatów, www.LiberiLibri.pl.
58. Popek S.L., Nowe horyzonty i problemy badawcze w psychologii twórczości, [w:] M. Kuśpit, A. Tychmanowicz, J. Zdybel, (red.), Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2016.

59. Stanisławiak E., Możliwości i ograniczenia w kształtowaniu postaw twórczych, [w:] A. Kosieradzka (red.), Metody i techniki pobudzania kreatywności w organizacji i zarządzaniu, edu-Libri, Warszawa (e-book) 2013.
60. Szopiński J., Psychologiczne podstawy kreatywności, [w:] A. Kosieradzka (red.), Metody i techniki pobudzania kreatywności w organizacji i zarządzaniu, edu-Libri, Warszawa (e-book) 2013.
61. Tokarz A., Procesy emocjonalne w aktywności twórczej, [w:] D. Doliński, W. Błaszczak, Dynamika teorii. Teoria i praktyka, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011.
62. Wróblewska M., Mechanizmy rozwoju podmiotowych zasobów twórczych i transgresyjnych w dorosłości, [w:] M. Kuśpit, A. Tychmanowicz, J. Zdybel (red.), Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2016.
63. Zakrzewska I., Człowiek kreatywny według Richarda Floridy, [w:] M. Kuśpit, A. Tychmanowicz, J. Zdybel (red.), Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2016.